

**Қарағанды облысының білім басқармасы
Қарағанды облысы білім беруді дамытудың
оқу-әдістемелік орталығы**

**Вариативті курс бағдарламасын құрастыру бойынша
ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
по составлению программ вариативных курсов**

Қарағанды 2016 жыл

Шығармашылық топ жетекшісі:

Қожахметова Г.Ш., Қарағанды облысының білім беруді дамыту оқу - әдістемелік орталығының директоры

Шығармашылық топ координаторы:

Абдикерова Б.Х., Қарағанды облысының білім беруді дамыту оқу - әдістемелік орталығы директорының орынбасары

Құрастырушылар:

Калинина О.Ю., Қарағанды облысы ББД ОӘО әдіскері

Сулейманова Г.О., Қарағанды облысы ББД ОӘО әдіскері

Пікір жазғандар:

Беткер И.М., Сәтбаев қаласы білім бөлімінің әдістемелік кабинет меңгерушісі

Досмағамбетова К.Ж., Теміртау қаласы білім бөлімінің әдіскері

Сейдахметова Г.С., Теміртау қаласы білім бөлімінің әдіскері

Қазақстан мектептеріндегі білім беру жүйесі қазіргі таңда жаңаша көзқараспен жаңартылған білім мазмұнына сәйкес жұмыс атқаруда. Мектептерде вариативті оқу бағдарламаларын кең ауқымда жүзеге асыру үшін үлкен мүмкіндіктер бар.

Жалпы білім беру ұйымдарындағы вариативті курс бағдарламаларын құрастыру бойынша әдістемелік нұсқаулық нормативті құжат талаптарына сәйкес құрастырылған және жалпы білім беретін мектептерде жұмыс атқаратын мұғалімдер үшін көмекші құрал көзі болып табылады.

Қарағанды облысының білім беруді дамыту оқу - әдістемелік орталығының әдістемелік кеңесіне қолдануға ұсынылады

Хаттама № 4 «22» тамыз 2016 жыл

МАЗМҰНЫ

Кіріспе.....	4
Бағдармаларды әзірлеу және бекіту тәртібі.....	7
Бағдарламаны безендіру ережесі.....	8
Оқу бағдарламасының компоненттері.....	8
Бағдарламаны жазу үшін нені білу керек.....	10
Түсінік хат үшін негізгі үлгілік (клише) сөздер.....	11
Вариативті курс бағдарламасын бағалау өлшемдері.....	16
Үйірменің білім беру бағдарламасын құруға арналған ұсынымдар.....	16
Қорытынды.....	18
Қосымша 1.....	19
Қосымша 2.....	21
Қосымша 3.....	23
Қосымша 4.....	25
Қосымша 5.....	27
Әдебиеттер:.....	27

Кіріспе

Үлгілік оқу жоспарының вариативтік бөлімі орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (бұдан әрі – стандарт) «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі Заңының 56-бабына сәйкес әзірленген.

Орта білім беру стандартында Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының 4 тармақшасына сәйкес терминдер, анықтамалар мен қысқартулар пайдаланылады. Оларға қосымша мынадай терминдер және олардың анықтамалары енгізілді:

Үлгілік оқу жоспары – орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының құрамдас бөлігі болып табылатын, оқу пәндерінің тізбесі мен көлемін регламенттейтін, оқу жүктемесінің инварианттық және вариативтік компоненттерін белгілейтін және бастауыш, негізгі орта білім беру деңгейлерінде оқыту тілін, жалпы орта білім беру деңгейінде оқыту тілі мен бағытын сипаттайтын нормативтік құқықтық акт; білім беру ұйымдарының қызметін қаржыландыру үшін негізгі құжат болып табылады.

Үлгілік оқу жоспарының вариативтік компоненті – білім алушылардың білімге деген қажеттілігі мен бейімділігін ескере отырып, жалпы орта білім беретін ұйымдар анықтайтын оқу пәндері мен курстардың жиынтығы.

Вариативтік оқу бағдарламасы – үлгілік оқу жоспарының вариативтік компонентіне енетін әрбір оқу курсы бойынша білім, шеберлік және дағды мазмұны мен көлемін анықтайтын құжат.

30 тармақ бойынша міндетті оқу бағдарламалары орта білімнің базалық мазмұнын іске асырады және орта білім беру деңгейлеріне сәйкес білім алушылардың дайындығына қойылатын талаптарды анықтайды. Вариативті оқу бағдарламалары вариативтік компонентке кіретін оқу пәндері мен курстарының мазмұнын іске асырады.

Оқу пәндерін меңгертудің жетік (жетік мүмкіндік және жетік бейіналды/жетік бейіндік) деңгейлері білім алушылардың білімінің кеңейтілген және тереңдетілген көлемін, олардың шеберлігі мен дағдыларын қамтиды. Оқу пәндерін меңгертудің мүмкін деңгейі 5-11 сыныптар үшін вариативтік оқу бағдарламасы негізінде жалпы білім беретін ұйымдардың таңдауы бойынша жүзеге асырылады.

Оқушылардың вариативтік курсты таңдау кезіндегі күтетін нәтижесі көп жағдайда кейбір метапәндік нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған болуы мүмкін(мысалға, ақпаратты таңдау әдістерін, хабарламаларды құрастыру тәсілдерін, бірлесе қызмет ету тәсілдерін, мәселелерді шешу машықтарын меңгеру).

Сондықтан оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру үшін іздестіру және зерттеу жұмыстарына көп көңіл бөлген дұрыс. Әсіресе әр түрлі оқу - ақпарат көздерін пайдалана отырып атқаратын өзіндік жұмыстардың үлесін арттыру қажет. Бұл ретте мұғалімнің негізгі функциясы – жалпы білім беретін мақсатқа жетуге бағытталған бірлескен қызметке негізделген көшбасшылық.

Вариативті курстар – таңдау курстары оқу профилінің құрамына кіретін мектеп немесе оқушы компонентінен алынады. Вариативті курстар негізгі 3 функцияны атқарады:

1. бейінді курстың «құрылымы», мұнда қосымша берілген бейінді курс толықтай тереңдетілген болып саналады (ал ол оқитын мектеп /сынып/ жекелеген пәндерді тереңдетіп оқытатын дәстүрлі мектепке айналады);
2. базалық курстардың біреуінің мазмұнын дамытады, оның оқытылуы минималды жалпы білім беретін деңгейде жүзеге асырылады, бұл дегеніміз сабақтас оқу пәндерін тереңдетілген түрде оқытуға немесе таңдалған пәндер бойынша қорытынды аттестацияны тапсыру үшін қосымша дайындық жүргізуге мүмкіндік береді;
3. адам іскерлігінің әр түрлі бағыттары бойынша танымдық қызығушылықтарын қанағаттандыруға көмектеседі.

Вариативті курстардың келесі түрлерін мысал ретінде көрсетуге болады:

I. Пәндік курстардың негізгі міндеті – базалық оқуға кіретін мектеп пәндері бойынша білімді тереңдету және кеңейту. Мұндай курстардың мысалы ретінде: «Физикалық шамаларды өлшеу», «Физика ғылымындағы фундаменталды тәжірибелер», «Мектептегі физикалық практикум: бақылау, тәжірибе, модельдеу», «Физикалық-техникалық зерттеулердің әдістері», «Физикалық-техникалық модельдеу», «Компьютерде жобалауды үйрену», «Компьютерлік модельдеу», «Компьютерлік графика», «Дифференциалды теңдеулер шынайы үрдістердің математикалық моделі ретінде», «Жаратылыстану мен техникадағы математикалық модельдер мен әдістер», «Биоэкологиялық зерттеулердің негізгі әдістемесі мен әдістері» және т.б.

Өз кезегінде вариативті курстарды бірнеше топқа бөлуге болады:

- 1) Жоғары деңгейдегі вариативті курстар тақырыптық немесе сол пәнмен байланысы бар оқу пәнін тереңдетуге бағытталған. Мұндай вариативті таңдау курсы таңдалған пәнді бейінді түрде емес, тереңдетілген деңгейде оқуға мүмкіндік береді. Бұл жағдайда курстың барлық бөлімдері бір деңгейде немесе одан да жоғары деңгейде оқытылады.
- 2) Вариативті курстар, яғни мұнда міндетті бағдарламаға енетін берілген пәннің жекелеген бөлімдері тереңдетіліп оқытылады. Физика пәні бойынша мысал ретінде төмендегідей курстарды беруге болады: «Механика», «Заттың құрылымы мен қасиеттері», «Термодинамика», «Толқындық оптика», «Арнайы салыстырмалылық теориясы», «Атом және атом ядросының физикасы» т.б.
- 3) Вариативті курстар, мұнда берілген пәннің міндетті бағдарламасына кірмейтін негізгі курстың жекеленген бөлімдері тереңдетіліп оқытылады. Физика пәні бойынша мынадай курстар мысал бола алады: «Гидроаэродинамика», «Максвелл теңдеуі», «Плазманың физикасы», «Кванттық механиканың элементтері», т.б.
- 4) Қолданбалы вариативті курстардың мақсаты – алған білімін практикада қолдана білудің маңызды жолдары мен әдістерін оқушыларға таныстыру, оқушылардың қазіргі заманғы техника мен өндіріске қызығушылығын

дамыту. Мұндай курстардың мысалы ретінде: “Физика мен компьютер”, “Өндіріс механизациясының негіздерін оқытатын қолданбалы физика”, “Автоматика материалындағы қолданбалы физика”, “Техника мен қоршаған орта”, “Химиялық технология”.

- 5) Табиғатты тану әдістерін үйренуге арналған вариативті курстар. Мұндай курстардың мысалы ретінде: “Физикалық шамаларды өлшеу”, ”Физика ғылымындағы фундаментальды тәжірибелер”, ”Мектептегі физикалық практикум: бақылау, тәжірибе, модельдеу”, “Физикалық-техникалық зерттеулер әдісі”, “Жаңалықтар қалай ашылады”, “Физикалық-техникалық модельдеу”, “Компьютерде жобалауды үйрену”, ”Компьютерлік модельдеу”, “Компьютерлік графика“, “Дифференциалды теңдеулер шынайы үрдістердің математикалық моделі ретінде”, “Жаратылыстану мен техникадағы математикалық модельдер мен әдістер”, ”Биоэкологиялық зерттеулердің негізгі әдістемесі мен әдістері”.
- 6) Оқу жоспарына кіретін пәндердің тарихына арналған (физика, биология, химия, географиялық ашылулардың тарихы), сондай-ақ оқу жоспарына кірмейтін ғылымдар тарихына арналған (дін, астрономия, техника тарихтары) вариативті курстарда қарастыруға болады.
- 7) Математикалық, физикалық, химиялық, биологиялық есептерді шешудің әдіс-тәсілдерін үйретуге бағытталған және физикалық, химиялық, биологиялық эксперименттер жасау арқылы есептер құрастыру мен оның шешу жолдарын үйретуге бағытталған вариативті курстарды да қарастыруға болады..

II. Пәнаралық вариативті курстардың мақсаты - оқушылардың табиғат пен қоғам туралы жалпы білімдерін кіріктіреді. Жаратылыстану-ғылыми профилінде мысалға мынадай курстардың болуы мүмкін: “Ғарыштану негіздері”, ”Ғарыш физикасы”, “Астрофизика элементтері”, “Жаратылыстану”, “Биофизика элементтері”, “Химиялық физика элементтері”, “Биохимиялық физика” т.б.

III. Үлгілік оқу жоспарына кірмейтін пәндер бойынша вариативті курстар. Бұл курстар психологиялық, әлеуметтік, психологиялық-мәдениеттік, өнертану мәселелеріне бағытталған. Мұндай курстардың мысалдарын келтірейік: “Қазіргі заманғы әлеуметтік мәселелерге кіріспе”, “Адам мен қоғамның психологиясы”, “Кікілжің туған жағдайдағы мінез-құлық”, “Адам болашағының географиясы”, “Екі мәдениеттің қиылысында (немісше)”, “Intercultural Issues (мәдениетаралық байланыс бойынша оқу құралы)”, ”Табысты қарым-қатынастың шарттары”, “Әдеби мәтінді талдау өнері”, ”Мәдениет диалогындағы орыс тілі”, “Ақпараттық мәдениет пен оқушының желілік этикеті”, “Журналистік шеберліктің негіздері”, “Дизайн негіздері”, “Экология мәселелері”, “Менеджмент пен маркетинг сұрақтары” т.б.

Бағдармаларды әзірлеу және бекіту тәртібі

Бағдарлама пән мұғалімімен оқу жылына немесе оқу сатысына қарай (сыныптар параллелі, бастауыш сыныптар, орта буын сыныптары, жоғары сыныптар) құрастырылады. Оқу сатылары үшін өтпелі оқу бағдарламасы бір бағдарлама ретінде құрастырылады.

Бағдарламаға жоғарғы санатты мұғалімнің немесе ЖОО оқытушысының пікірін алу талап етіледі, сонымен қатар бағдарламаның жалпы талаптарға, оқу жоспарына, білім беру ұйымының жылдық күнтізбелік кестесіне, оның мақсаты мен міндеттеріне сәйкестігі мектептің ғылыми-әдістемелік кеңес отырысында сараптамадан өткізілуі керек.

Жалпы білім беретін мектептердің барлық параллель сыныптары үшін:

Бағдарлама қойылған талаптарға сәйкес келсе, онда ғылыми-әдістемелік жұмысы бойынша директордың орынбасарымен (егер бұл қызмет штат кестесінде қарастырылмаған болса, онда директордың оқу-ісі бойынша орынбасарымен) келісіледі және мектеп басшысына бұйрығы бойынша бекітіледі. Бағдарламаның титулдық бетінде ғылыми-әдістемелік бірлестік жетекшісінің, ҒӘЖ бойынша директор орынбасарының, білім беру ұйымы басшысының қолы қойылып, бекітіледі.

Гимназия және лицейлердің бейіндік сыныптары үшін (10-11 сыныптар):

т. 40. Үлгілік оқу жоспарының вариативті компонентін іске асыратын қолданбалы курстардың және таңдау бойынша курстардың оқу бағдарламаларын білім беру саласындағы жергілікті атқарушы орган бекітеді.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 17 қыркүйектегі № 375 бұйрығына сәйкес «Жалпы білім беру ұйымдарының (бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру) түрлері бойынша қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы»

Қосымша 2 т. 27, 29

Гимназиялардың және лицейлердің вариативтік және кәсіптік бағдарланған арнайы курстарының оқу бағдарламалары жоғары оқу орындарының тиісті кафедраларымен келісіледі.

Гимназия мен лицей компоненті:

1) әрбір лицейдің жеке таңдауымен бейіндік оқытуды, жеке дамыту бағдарламасын, инновациялық әдістер мен оқыту технологияларын пайдаланумен;

2) лицейдің мақсаттары мен міндеттеріне жауап беретін қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыру үшін жаңа оқу бағдарламаларын, бейіндік пәндерді енгізумен қамтамасыз етіледі.

Авторлық бағдарлама облыстық Эксперттік кеңесте бекітілетін болса, онда жоғары оқу орындары оқытушысының пікірі және аудандық/қалалық білім бөлімдері әдістемелік кеңесінің хаттамасының болуы қажет.

Бағдарлама қойылған тәртіпке сәйкес келмеген жағдайда директордың ҒӘЖ бойынша орынбасары белгілі мерзімді көрсете отырып, істі аяқтап бітіру туралы қарар (резолуция) қабылдайды.

Келесі оқу жылына арналған бағдарлама директордың ҒӘЖ бойынша орынбасарымен 30 мамырға дейін келісіліп, мектеп директорымен 1 қыркүйекке дейін бекітілуі қажет.

Аяқталу мерзіміне дейін бағдарлама осы бағдарлама бойынша жұмыс жүргізетін педагогикалық қызметкерде және ҒӘЖ бойынша директордың орынбасарында (көшірме) сақталуы қажет.

Бағдарламаны пайдалану мерзімі – 3 жыл. Оқу сатылары бойынша құрастырылған вариативті курс бағдарламасы сол оқу сатылары бойынша бағдарлама жұмысы аяқталғанға дейін жарамды болып табылады (5-9 сыныпқа құрастырылған бағдарламаның пайдалану мерзімі – 5 жыл, 10-11 сыныпқа құрылған бағдарламаның пайдалану мерзімі – 2 жыл).

Оқу жылы барысында бағдарламаны түзетуге болады, бірақ міндетті түрде бағдарламаны түзету себебі сол бағдарламаның өзінде немесе жеке құжат түрінде көрсетілуі қажет.

Бағдарлама пән мұғалімімен электронды және қағаз нұсқаралында дайындалады.

Эксперттік Кеңестің қарауына облыстың инновациялық дамуына маңызды авторлық оқу бағдарламалары ғана қабылданады.

1) Әртүрлі үйлесімдегі белгілі бір элементтерді біріктіретін, қиыстыру арқылы жаңа сапаға әкелетін оқу бағдарламаларын білім беру ұйымы педагогтарының оң пікірлері болған жағдайда сараптамаға әдістемелік кабинеттер қабылдайды және білім бөлімдері басшылары бекітеді.

2) Әртүрлі үйлесімдегі модификациялау, жаңашаландыру, бұрын болған, белгілі тәсілді, технологияны, мазмұнды және т.б. қайта қалпына келтірген оқу бағдарламалары әдістемелік бірлестікте сараптамадан өтеді және білім беру ұйымы басшысымен бекітіледі.

Білім беру ұйымдарының материалдары Эксперттік кеңестің отырысына дейін бір ай бұрын олардың бірінші басшыларының өтініші бойынша қағаз және электрондық (3 дана) түрде облыстық Эксперттік кеңестің жауапты хатшысына тапсырылады.

Білім беру ұйымдарының оқу, білім беру бағдарламалары, оқу-әдістемелік құралдары екі оң пікір (білім беру ұйымының педагогтары және білім бөлімдерінің әдістемелік кабинет меңгерушілері жазған) және білім бөлімі мен білім беру ұйымының әдістемелік кеңестерінің хаттамаларынан көшірмелер болған жағдайда облыстық Эксперттік Кеңеске қабылданады.

Бағдарламаны безендіру ережесі

Вариативті курс (факультативтердің) бағдарламаларының міндетті пәндер бағдарламаларынан көп өзгешелігі жоқ.

Оқу бағдарламасының компоненттері

Вариативтік курс бағдарламасының құрылымы:

-титулдық бет;

-жоғарғы санатты мұғалімнің және ЖОО оқытушысының пікірі;

-түсінік хат;

- оқытылатын курстың мазмұны;
- оқу-тақырыптық жоспары;
- мұғалімдер мен оқушыларға ұсынылатын әдебиеттердің тізімі;
- әдістемелік нұсқаулар;
- қосымша материалдар (бақылау-диагностикалық материалдар)

Титулдық беттің безендірілуі:

- білім беретін мекеменің атауы;
- бағдарламаның қайда, қашан және кіммен бекітілгені жайлы анықтамасы;
- вариативті курстың атауы;
- бағдарламаның қай сыныпқа құрастырылғандығы;
- бағдарлама авторының аты-жөні, қызметі;
- елді-мекеннің атауы;
- бағдарлама дайындалған жыл.

Титулдық бетті әзірлеудің үлгісі жалпы білім беретін мектептердегі барлық параллель сыныптар үшін (гимназия және лицейлердің 10-11 сыныптарынан басқа) **1 Қосымшада** көрсетілген.

Гимназия және лицейлердің үлгілік оқу жоспарындағы 10-11 сыныптардың вариативті компонентін жүзеге асыратын қолданбалы курстар және таңдау курстарының титулдық бетінің үлгісі **2 Қосымшада** берілген.

Гимназиялардың және лицейлердің 10-11 сыныптарындағы вариативтік және кәсіптік бағдарланған арнайы курстары үшін титулдық беттің безендірілу үлгісі **3 Қосымшада** берілген.

Облыстық Эксперттік Кеңеске жіберілген авторлық бағдарламалар үшін титулдық бетті безендірудің үлгісі **4 Қосымшада** көрсетілген.

Үлгіге сәйкес титулдық беттің келесі беті де безендіріледі.

Түсінік хаттың жазылуы:

- тұжырымдама, мектепте берілген курсты енгізу қажеттілігінің негіздемесі, өзектілігі;
- ғылыми дәлелділігі, курстың бейінді оқытудағы орны мен ролін көрсету (курстың жалпы білім беретін, сондай ақ бейінді пәндермен ара қатынасындағы орнын көрсету маңызы: элективті курстарды оқытуда қандай пәнаралық байланыстың жүзеге асатындығын, қандай жалпы оқу мен бейіндік дағдылардың дамытылатындығын, оқушылардың танымдық қызығушылығын арттыруға, кәсіби өзін-өзі анықтауына қандай жағдайлардың жасалатындығын көрсетеді);
- вариативті курстың мақсаты мен міндеттері (*курс мақсаты* - ол не үшін оқытылатындығын, оқушылар, мұғалімдер, мектеп бірлестігі, қоғам үшін білім беру үдерісі субъектілерінің қандай қажеттіліктерінің қанағаттандырылатындығын қысқаша баяндайды; *курс міндеттері* - мақсатқа жету үшін ненің қажет екендігін анықтайды);
- бағдарламаны жүзеге асырудың мерзімдері (оқудың ұзақтылығы, кезеңдері);
- материалды таңдау мен реттеудің негізгі принциптері;

- оқытудың әдістері мен формалары, сабақ тәртібі (вариативті курсты оқудың нәтижелілігі - бұл мынадай сұрақтарға жауап береді: мектепте жеке, терең білім беретін бағдарламаны құрастыруға қандай дағдылар мен машықтардың керек екендігін және оны оқып бітіргеннен кейін қандай табысты кәсіби қызметке ие болатындығын, қызметтің қандай түрлерін меңгеретіндігін, меңгеруге арналған қандай құндылықтар ұсынылатындығын үйретеді);
- күтілетін нәтижелер;
- нәтижелерді бағалауға арналған құралдар.

Оқытылатын курстың мазмұнына:

- тақырыптар тізбесі мен олардың реферативті сипаттамасы кіреді.

Оқу - тақырыптық жоспардың құрылымы:

- тарау, тақырыптардың тізбесі;
- әр тақырыпты оқуға арналған сағаттар саны;
- өткізілу күні;
- сабақ түрлері (**Қосымша 5**).

Әдебиеттер

- **мұғалімдерге, сондай ақ оқушыларға** арналған әдебиеттер тізімі курста оқуға қажетті оқу құралдары мен оқу әдістемелік материалдардың, әдебиеттердің тізімін құрайды.

Әдістемелік нұсқаулар:

- әрбір тарау немесе тақырып бойынша негізгі мазмұнды компоненттер;
 - оқу - тәрбие үрдісін ұйымдастыратын құралдар мен әдістердің сабақ өткізу формаларының сипаттамасы;
 - дидактикалық материалдар.
 - **Қосымша материалдар**
 - бақылау-диагностикалық материалдар;
 - курс тиімділігін анықтау үшін құрылған бағалау өлшемдері;
- Курсты бітіру есеп берумен: реферат жазып қорғау; баяндама оқу; жоба қорғау, эссе жазу т.б аяқталады.

(бақылау- диагностикалық материалдар)

Бағдарламаны жазу үшін нені білу керек.

Бағдарлама мақсаты

Бағдарлама мақсаты міндетті пән немесе таңдау курсы бойынша нәтижеге жету үшін оқушылардың ата-аналардың және жергілікті бірлестіктің сұраныстарын қамтамасыз ету қажет.

Курс мақсаты бағдарлама бойынша жұмыс жасайтын педагогтің не істеу керек екендігін көрсетеді. Бағдарлама мақсатын анықтауда нақты тұжырымдамалар қолданылуы қажет (мысалы, “үйрету”, ”ұйымдастыру”, “технологияны жетік қолдану” т.б.); нақты емес тұжырымдамалар (мысалы, “... үшін жағдайлар жасау”, “мүмкіндік беру”) қолданылмайды.

Оқу бағдарламасын құрастырушыға көмекші сұрақтар:

- Ұсынылып отырған бағдарлама келесі сұрақтарға жауап беру керек:
- Жаңа, өзге оқу бағдарламасын құру қажеттілігі не себептен туындады?
- Ұсынылған бағдарлама қандай негіздемеге сәйкес құрылды? (тек өзіндік жолмен немесе бар нәрсені модернизациялау негізінде)
- Құрылған бағдарламаның басқа бар бағдарламалардан ерекшелігі неде?
- Ұсынылған бағдарламаның жүзеге асырылуы Мемлекеттік білім беру стандартының міндетті талаптарын қамтамасыз ете ме?
- Бұл бағдарламамен жұмыс істеу барысында қандай жаңа нақты нәтижелерге жетуге болады?
- Бағдарлама мазмұнының қандай бағыты, бағдары бойынша күтілетін жаңа, жоғары нәтижелерді қамтамасыз ету ұсынылады?
- Жаңа бағдарламаны жүзеге асыру барысында қандай ерекше қиындықтар болуы мүмкін және оларды қалай жеңуге, ескеруге және компенсациялауға болады?
- Ұсынылған бағдарламаға көмекші құрал ретінде оқу-әдістемелік кешендер әзірлене ме? (яғни, тиісті оқу құралдары, әдістемелік құралдар, есептер жинағы, т.б.)
- Ұсынылған бағдарламаны жүзеге асыру үшін оқытудың қандай тиімді құралдарын, әдістерін, сабақты ұйымдастыру түрлерін және педагогикалық технологияларды пайдалануға болады?
- Бағдарламаны құрушылар тиімді қолдануға дайын ба?
- Мектепте ұсынылған инновациялық бағдарламаны тәжірибелік-эксперименттік тексеруден өткізу қалай жүзеге асырылмақшы (бақылау жасау жүйесі, тапсырмалар кесіндісі және тексеру жұмыстары, тесттер құрылған ба?)
- Оқу нәтижелерінің сандық және сапалық бағасының өлшемдері.

Түсінік хат үшін негізгі үлгілік (клише) сөздер

Бірінші бөлім мазмұнының аспектілері	Маркерлер(клише)
1. Курсты құрастырудың өзектілігі	-«...» курсы сабақтас оқу пәндерін тереңдетілген түрде оқытуға немесе таңдалған пәндер бойынша қорытынды аттестацияны тапсыру үшін қосымша дайындық жүргізуге мүмкіндік береді; -«...» курсын ұйымдастыру арқылы әр оқушының даму деңгейі, білімі, қабілеттерінің дамуына жағдайлар жасалып, бәсекеге қабілетті тұлға қалыптасуына мүмкіндіктер туғызылады; -... қазіргі заманауи білім беруде аса маңызды мәселелердің бірі болып табылады; -... әрекеттер, мәселені айқындау оқушыны шығармашыл жеке тұлға, зерттеуші ретінде сезінуіне, өзін-өзі

	<p>дамытуына мүмкіндік береді;</p> <p>-... біліктілігін жетілдіру жеке тұлғаны дамытуда маңызды роль атқарады;</p> <p>-... байланысты оқушының интеллектуалдық және практикалық біліктілігі қалыптасады, дамиды.</p>
2.Оқу тәртібін(курс, факультатив) енгізудің себептері	<p>-... байланысты...талаптарға сай болмағандықтан курсты енгізу қажеттілігі туындап отыр;</p> <p>-... тәрізді оқу үдерісіндегі қарама – қайшылық курсты енгізудің негізгі себебі болып табылады;</p> <p>«...» курсының негізгі міндеті – базалық оқуға кіретін мектеп пәндері бойынша білімді тереңдету және кеңейту болып табылады.</p>
3.Бағдарламалық материалдың ерекшеліктері	<p>-Осыған байланысты пән ерекшелігі ... бағытталған;</p> <p>-Оқытылатын курстың ерекшелігі ... тұрады;</p> <p>- ... бағдарлама кең ауқымды «...» оқу-әдістемелік кешенді қолдану арқылы жүзеге асырылады.</p> <p>-Берілген бағдарламаның ерекшелігі ...болып табылады.</p> <p>-Оқу үдерісін ұйымдастыруда заманауи талаптарға сай ... қолдану үшін бағдарламада ... ерекше мән берілген.</p> <p>-Ұсынылатын бағдарлама ... болып табылды. Ол ... негізінде құрылған.</p> <p>-Берілген оқу бағдарламасының негіздемесі болып табылатын авторлық материалдар ... өңделген.</p> <p>-Берілген курстың негізі болып табылады.</p>
4. Курстың (факультативтің) жүргізілу тәртібі	<p>-Курс ... оқу жоспарына енгізілген пәндер қатарына кіреді;</p> <p>-... курс білім беру ұйымының оқу жоспарының құрылымында ерекше орын алады.</p> <p>-Берілген курсты оқыту ... пәндерімен тығыз байланысты;</p> <p>-Факультатив алдында оқып кеткен ... пәндермен тығыз байланысты және сол пәндерге негізделіп құрылады.</p>
5. Курс кім үшін ұйымдастырылады	<p>-«...» таңдау курсы оқыту бағдарына тәуелсіз, пәнге және оның қолданбалы аспектілеріне қызығушылық білдіретін ... сынып оқушыларына арналған.</p> <p>-Бағдарлама ... сынып оқушылары үшін құрастырылған, сондай-ақ ... болғандықтан ... сыныптарда да қолданылуы мүмкін</p> <p>-Курс ... сынып оқушылары үшін ұсынылған</p> <p>-Бағдарлама ... оқытуға есептелген</p>
6.Оқушылардың білімі мен икемділіктеріне қойылатын талаптар	<p>-Оқушы бағдарлама материалын оқу нәтижесінде:</p> <p>-.....;</p> <p>-.....;</p> <p>-біледі;</p> <p>-.....;</p> <p>-.....;</p>

	<p>-істей алады; -.....;</p> <p>-менгереді; -Оқушы курсты оқу нәтижесінде ... негізгі түсініктерді, ... даму кезеңдерін, ...ұйымдастыру принциптерін, ... сұрақтарды түсінуді; ... қолдануды, ... әдістерді пайдалануды, ... құбылыстарды зерттеуді, ... өткізуді, ... пайдалануды, ... мәдениетті меңгеруді білуі қажет.</p>
7.Мақсат қою	<p>-... осыған сәйкес курсты өткізудің мақсаты (... қалыптасуына көмек көрсету, ... үшін жағдай жасау, ... таныстыру, ... тұтас көзқарасты қалыптастыру) болып табылады;</p> <p>-Берілген курс... мақсатты көздейді;</p> <p>-Берілген бағдарлама ... мақсатқа ие болады;</p> <p>-... қол жеткізу барысында мынадай мәселелер шешіледі:</p> <p>-... жүйесін қалыптастыру;</p> <p>-... дағдысын жетілдіру;</p> <p>-... шығармашылық ізденісін дамыту;</p> <p>-Бағдарламаның негізгі мәселелері ... түйінделеді</p>
8.Бағдарлама құрылымы	<p>-Курсты қойылған тапсырмалардың логикасына сәйкес өзара байланысқан блоктар немесе модульдер түрінде елестетудің кескіндік бейнесі;</p> <p>-Оқытылатын бағдарламаның құрылымында келесі негізгі бөлімдерді бөліп көрсетуге болады:</p> <p>-«.....»;</p> <p>-«.....»;</p> <p>-Курста келесі тақырыптар (бөлімдер, сұрақтар, мәселелер жарық көреді) қарастырылады:...</p> <p>- ... бағдарлама келесі бөлімдерден тұрады:...</p>
9.Оқу үрдісін ұйымдастыру формалары	<p>- Бағдарлама құрылымы дәстүрлі сабақтар өткізуден, белгілі–бір тақырыптар бойынша дәрістер оқудан (экскурсиялар, зертханалық және практикалық сабақтар, семинарлар, жалпылама сабақтар, диспуттар жүргізуден және т.б.) тұрады.</p>
10. Оқушылардың сыныптық (аудиториялық) және өзіндік жұмыстарының өзара байланысы	<p>- Берілген курсты жоғары дәрежеде меңгеру үшін ... бойынша өздік жұмыстар жүргізуге ерекше мән беріледі.</p> <p>- Курсты оқу барысында оқушылар үшін өздік жұмыстармен айналысуға үлкен мүмкіндіктер қарастырылған.</p> <p>- Курс бағдарламасы бойынша оқу барысында оқушылар практикалық және дәріс сабақтарына, семинарларға қатысады және жеке жұмыс істеп үйренеді.</p>
11.Қорытынды бақылау	<p>- Оқушылардың білімі мен дағдысын бағалау курстың негізгі мәселелері бойынша ... сұрақтардан</p>

	<p>(тапсырмалардан) тұратын қорытынды тест арқылы өткізіледі.</p> <p>- Курс тоқсанның соңында (жартыжылдықта) сынақ тапсыру арқылы аяқталады. Сонымен қатар оқушы сынаққа ... ұсынуы, ... көрсетуі қажет.</p> <p>-Сынақ ... талаптарға сай өткізілуі керек:</p> <p>-Оқушыны сынаққа жіберу рұқсатын алу үшін ... орындау және ... ұсыну міндетті болып саналады.</p>
12.Оқытудың көлемі мен мерзімдері	<p>- Бағдарламаның жалпы көлемі ... сағат, ... тоқсанда (жартыжылдықта)...сағат оқытылады.</p> <p>-Курс бағдарламасы бойынша ... сыныпта ... сағат теориялық және практикалық сабаққа есептеліп құрылған.</p>

Жоспарланатын білім беретін нәтижелері

Оқытудың жоспарланған күтілетін нәтижелері курстың мақсатын нақтылау керек. Әрбір күтілетін нәтиже жеке-жеке талданып, оқушы мен мұғалімнің қандай жетістікке жеткендігі нақты анықталатындай мазмұнда болуы қажет.

Күтілетін нәтиже жетістігін педагогикалық диагностика арқылы тексеруге мүмкін болған жағдайда ғана бағдарламаға қосып, жоспарлауға болады.

Күтілетін нәтижелерді бағалау әдістерінің сипаттамасы.

Түсінік хатта бағдарлама бойынша курсты оқу барысында қандай күтілетін нәтижеге қол жеткізетіндігі және сол нәтижеге жеткен - жетпегендігін анықтайтын бақылау түрлері мен бағалау өлшемдері де нақты жазылуы керек.

Бағдарламаның оқу-тақырыптық жоспарын жасаған кезде оқушылардың АКТ-ны пайдалана отырып өздігінен оқуы үшін берілген тақырыптар бөліп көрсетілуі керек (оқушының өздігінен оқып дайындалуына арналған тапсырмалары – деп қасына жазылады). Оқушылардың өзіндік жұмыс түрлері регламенттеледі, атап көрсетіледі, жұмыстың кейбір сатысында оқушыға мұғалімнің немесе тьютордың қолдауы көрсетіледі.

Курс бағдарламасын табысты меңгергендігін бағалауға мүмкіндік беретін өлшемдерді анықтау - мұғалім оқушылардың білімін бағалауда қандай бақылау түрлері мен формаларын пайдаланатындығын атап көрсету керек (ауызша, жазбаша, өзара және өзін-өзі бақылау, тестілеу, жоба жазу, сынақ, портфолио т.б.)

Мысалы:

- сынақ алу үшін қандай аралық тапсырмаларды орындау керек екендігі алдын-ала жазылуы қажет;
- жобалардың, рефераттардың тақырыптары және олардың қорғау тәртіптері алдын-ала берілуі керек.

Мысалы, оқушылардың сынақтық - рейтингтік бағалау формасы олардың сабаққа қатысуын, баяндама мен рефераттар жазуын, семинарларға,

дөңгелек үстелдерге, шағын конференцияларға қатысуын, шығармашылық тапсырмаларды және зерттеу жұмыстарын орындау нәтижесін, оқу тапсырмаларын орындауда белсенділік көрсетуін ескереді.

Мұнда бағалаудың келесі өлшемдері болуы мүмкін:

Сынақтан өтпеген (незачет):

- сабақтың 50% - нан аз сабаққа ғана қатысқан;

Сынақ (зачет):

- сабақтың 50-100% - на қатысады;
- барлық шығармашылық тапсырмаларды орындайды;
- семинарларға, конференцияларға қатысады;
- кейбір жағдайларда ғана белсенділік көрсетіп тұрады;
- үнемі белсенділік көрсетеді

Курс бағдарламасының мазмұнын міндетті пәндер бағдарламасындағыдай әзірлеуге болады.

Мысалы: («Өзін-өзі тану сатылары» элективті курсының оқу бағдарламасынан, құрастырушы Евдокимова И.В.).

Менің денсаулығым және менің имиджім (3 сағат)

Біздің физикалық бейнеміз. Өзін-өзі таныстыру. Адамның темпераменті мен мінез-құлқы. Темпераменттің 4 түрі: сангвиник, холерик, флегматик, меланхолик. «Тәрбие» темпераменті арқылы тұлғаны тәрбиелеу. Мінез-құлқының ерекшелігі дегеніміз не? Мінез-құлықтың ең маңызды сипаттары. Мінез-құлықтың қалыптасуы.

Сабақ өткізу түрлері: дәріс, диагностикалық тестілеу, мотивациялық және рефлексивті диалогтар, «Алғашқы әсер» дискуссиясы, белгілі бір тақырыпқа бағытталған әңгіме.

Түсінігі, мәселесі: темпераменттің басымдылық типі, моральді таңдау, құнды бағыт-бағдар беру.

Оқу- тақырыптық жоспарды безендіру үлгісі 5 Қосымшада берілген.

Мұғалім мен оқушыға ұсынылатын әдебиеттердің тізімі - берілген бөлімде кейбір пункттері қайталанатын әдебиеттердің екі тізімі берілуі мүмкін. Егер оқулықты жұмыс барысында оқушы да мұғалім де пайдаланатын болса, онда оқулықтың атауы әрбір тізімде көрсетіледі. Электрондық ресурстардың библиографиялық сипаттамасы: жалпы талаптар және құрастыру ережелері. Жоғарыда аталған стандарт талаптарымен мектеп кітапханаларында танысуға болады.

Әдебиеттер тізімі авторлардың аты-жөнімен әліппе бойынша реттеліп жазылады, кітаптар 1 деген саннан бастап нөмірленеді. Кітаптан басқа БАҚ мақалалары, компьютерлік дискілер, интернет желісіндегі басылымдар да әдебиет тізімінде жазылуға тиісті.

Әдебиеттер жалпы тізіммен мынандай тәртіпте беріледі:

- Автордың тегі және қысқартылған аты-жөні әліппе бойынша;
- Кітаптың, журналдың немесе мақаланың аты;

- Басып шығарылған орны және баспасы;
- Басылған жылы, шығу нөмірі, беті.

Мысалы:

Әдістемелік оқу құралдары:

1. А.Г. Мордкович және т.б. Алгебра және анализ бастамалары. 2 бөлім. Есептер жинағы – М.: Мнемозина, 2007ж.
2. Горский Д., Ивин А.А. Дене тәрбиесі бойынша қысқаша сөздік.- М., 2006ж.

Вариативті курс бағдарламасын бағалау өлшемдері

1. **Оқушыларға арналған жаңашылдық дәрежесі.** Бағдарлама базалық бағдарламаларға енбейтін материалдардан тұрады.
2. **Бағдарламаның ынталандырушы потенциалы.** Бағдарлама оқушылардың қызығушылығын тудыратын мазмұнға ие болуы керек.
3. **Бағдарламаның дамытушылық потенциалы.** Бағдарлама мазмұны оқушылардың зияткерлік, шығармашылық, эмоционалды дамуына септігін тигізеді. Белсенді оқыту әдістерін кеңінен қолдануды талап етеді.
4. Қойылған мақсатқа сәйкес бағдарлама мазмұны толық және аяқталған болуы қажет.
5. **Баяндалған материалдың байланыстылығы мен жүйелілігі.** Бағдарлама мазмұны алдыңғы немесе базалық курстан алған білімімен келесі тақырыптарды оқып, одан әрі дамуына мүмкіндік туғызатындай жүйеде құрылғаны дұрыс: жеке және жалпы білім арасындағы байланыс қадағаланады.
6. **Оқыту әдістері.** Бағдарлама көбінесе белсенді оқытудың әдістеріне негізделеді (жобалық, зерттеушілік, ойын түрінде т.б.).
7. **Бақыланушылық дәрежесі.** Бағдарламада оқытудың күтілетін нәтижесі мен оларға қол жеткізетін тексеру әдістері нақты анықталған болуы керек.
8. **Қолда бар ресурстар арқылы нәтижеге жету.** Бағдарлама оқу-әдістемелік және материалдық – техникалық құралдарды, мектептің кадрлық мүмкіндіктерін пайдалану жағынан шынайы түрде құрылуы қажет.
9. **Бағдарламаның формальды құрылымы.** Бағдарламада қажетті бөлімдердің болуы: түсінік хаттан (мақсат, міндетті тұжырымдау), негізгі мазмұндық бөлімінен (тақырыптық), күтілетін нәтижеден, әдебиеттер тізімінен тұруы керек.

Үйірменің білім беру бағдарламасын құруға арналған ұсынымдар

Түсінік хат- белгілі–бір курстың, пәннің оқыту үдерісін ұйымдастыру негіздері көрсетілген бағдарлама бөлімдерінің бірі немесе компоненті.

Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері ғылыми және педагогикалық негізделген, әлеуметтік және тұлғалық жағынан маңызды, бағдарламаны жүзеге асыру нәтижелерін болжайтындай болуы керек.

Түсінік хатта берілген бағдарламаның өзектілігі, оның басқа бағдарламалардан ерекшелігі қысқаша түрде баяндалады. Сонымен қатар түсінік хатта бұл бағдарламаның қандай жастағы балаға арналып құрастырылғаны, бағдарламаның ұзақтық мерзімі, кезеңі, жұмыс түрлері және сағат саны көрсетілуі керек.

Мақсаты – берілген іс-әрекетті жүзеге асыру барысында болашақта адамның қол жеткізетін, алдын-ала бағдарланып қойылған нәтижесі.

Білім беру бағдарламасының мақсаты- Мұғалім мен оқушының оқу курсының аяғында (оқу жылының соңында) алдын-ала бағдарланып қойылған күтілетін нәтижеге қол жеткізуі.

Міндеттері – мақсатқа жету жолдары. Педагогтің шешу керек міндеттері 3 аспектіден тұрады: танымдық, дамытушылық және тәрбиелік.

Танымдық – негізгі және анықтаушы аспект. Ол келесі талаптарды орындаудан тұрады: әрбір оқушыны өздігінен білім алуы үшін оқыту және үйрету, үйреткен нәрсені үйрену үшін оларға көмек көрсету; жұмыс істеу нәтижесінде оқушылардың танымдық білім - білік дағдысын қалыптастыру.

Дамытушылық аспектісі бірнеше блоктардан құралады: тілді дамыту, ойлау қабілетін дамыту, сенсорлық сфераны дамыту, қозғалу сферасын дамыту. Дамытушы тапсырмалар ретінде тәрбиеленушілердің сөйлеуін, зейінін, оқу материалын рационалды есте сақтау қабілетін қалыптастыруын, салыстыра білуін, талдай білуін, маңыздысын анықтай білуін, өздігінен қорытынды жасай білуін, өз жұмысын жоспарлай білуін және оны уақытылы жүзеге асыруын, өзін-өзі бақылаудың қолжетімді әдістерін қолдана білуін, көзбен дәл өлшеу қабілетін жетілдіруін, кеңістікте бағдарлану қабілетін дамытуын, тапсырмаларды, жаттығуларды, элементтерді орындау дәлдігін дамытуын, шағын моторикасын дамытуын, өзінің қозғалтқыш әрекеттерін басқара білу қабілеттерін қалыптастыруын және т.б. қарастыруға болады.

Тәрбиелеуші аспект оқушыларда еріктілік, танымдық, еңбектік, эстетикалық, патриоттық, азаматтық борышқа деген ұлы сезімін тәрбиелеуге бағытталған болуы керек.

!!! Егер үйірменің оқу бағдарламасы бірнеше жылға, бірнеше сыныпқа оқытуға есептелген болса, онда әрбір сынып үшін бағдарламаның міндеттері жеке-жеке қойылады.

Бағдарламаны жүзеге асырудың ұйымдастырушылық шарттары

Бұл бөлімде міндетті түрде атап көрсетілуі керек:

- балалардың топ ерекшеліктері (жасы, білімділік және даму деңгейі, қызығушылық ортасы және т.б.);
- жалпы сағат саны;
- сабақтардың өту мерзімі мен уақыты;
- топтардың толымдылық нормасы;

- ұйымдастыру формалары (топтық, шағын топ, жеке), таңдап алынған ұйымдастырушылық формасы дәйектелінуі, көрсетілуі қажет;
- ресурспен қамтамасыз етілуі (материалдық- техникалық).

Бағдарлама мазмұны практикалық жұмыстың түрлерін көрсете отырып оқу-тақырыптық жоспарына сәйкес бағдарлама бөлімдеріне қысқаша түсініктеме берілген, курстың мазмұнын ашатындай құжаттың негізгі бөлімі.

Бағдарламаның негізгі мазмұны қысқа да нұсқа белгілі бір реттілікпен бағыттар бойынша беріледі: оқу материалының мазмұны (бөлімдер бойынша), білім беру іс-әрекетінің түрлері, күтілетін нәтижелер және оларға жету жолдары мен механизмдері, бағалау жүйесі.

Практикалық жұмыстардың, жаттығулардың тізбесін жасағаннан соң мұнда әрбір бөлімде осы бөлімді оқу барысында тәрбиеленушілерде қандай білім, білік дағдысының қалыптасатындығы көрсетілуі қажет.

Курстың оқу-тақырыптық жоспары кесте түрінде беріледі. Қарастырылатын негізгі бөлімдер оқу бағдарламасындағы оқытылу реттілігіне қарай жазылады. (Қосымша 5). Кестеде сонымен қатар әрбір бөлімге сағат саны көрсетіледі (жалпы, теория, практика). Жылдық сағат саны _____, үйірме сабақтары аптасына _____ рет өткізіледі. Сабақтың ұзақтығы _____.

Әдебиеттер

Пайдаланылатын әдебиеттер тізімдемесін жасау барысында 3-4 әдебиеттермен ғана шектелудің қажеті жоқ. Бұл бөлімнің негізгі мақсаты оқушылар терең білім алу үшін педагогтың барлық қажетті білімді меңгеретіндігін, теориялық, практикалық дайындық деңгейін (педагогикалық, әдістемелік, психологиялық) көрсету.

Қорытынды

Қорыта айтқанда, вариативті курстарды өткізу барысында оқушының талап-тілектері мен танымдық мүмкіндіктері ескеріледі, оқытудың пәндік материалын меңгеру мақсатында қарапайым оқытудан өзіндік білім алуға көшу арқылы баланың эмоционалды, әлеуметтік және интеллектуалды дамуына мүмкіндіктер жасалады.

Білім беру ұйымының атауы

ҚАРАСТЫРЫЛДЫ
Әдістемелік бірлестік
отырысы
Хаттама №
«___» _____ 201__ жыл
Әдістемелік бірлестік
жетекшісі
_____ Аты-жөні

КЕЛІСІЛДІ
директордың ҒӘЖ
бойынша орынбасары
_____ Аты-жөні
«___» _____ 201__ жыл

БЕКІТЕМІН
«№15 ЖББОМ» КММ
директоры
_____ Аты-жөні
Бұйрық №
«___» _____ 201__ жыл

« _____ »
(бағдарламаның атауы)

факультативтік курсының, қолданбалы курсының, таңдау курсының, элективті
курсының (қандай курсты таңдауына байланысты)

БАҒДАРЛАМАСЫ

(___ сынып, ___ сағат саны)

20___ - 20___ жыл

Құрастырған

Математика пәнінің мұғалімі

Қарағанды қаласы

(оқу бағдарламасының ішкі титулдық бетінің үлгісі)

Авторы:

Қала/аудан № _____ ЖББОМ _____ пәнінің мұғалімі

_____ аты-жөні

қолы

Пікір жазушылар:

Аты-жөні, мекеменің атауы, ондағы лауазымы, ғылыми дәрежесі,
ғылыми атағы (егер болса)

Аты-жөні, мекеменің атауы, ондағы лауазымы, ғылыми дәрежесі,
ғылыми атағы (егер болса)

Білім беру ұйымының Әдістемелік бірлестігімен (кафедра) ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ жыл

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні

қолы

Білім беру ұйымының Әдістемелік кеңесімен ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ жыл

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні

қолы

Қосымша 2

Гимназия және лицейлердің үлгілік оқу жоспарындағы 10-11 сыныптардың вариативті компонентін жүзеге асыратын қолданбалы курстар және таңдау курстарының титулдық бетінің үлгісі

Білім беру ұйымының атауы

КЕЛІСІЛДІ

директордың ҒӘЖ

бойынша орынбасары

_____ Аты-жөні

«__» _____ 201__ жыл

КЕЛІСІЛДІ

«№99 гимназия» КММ

директоры

_____ Кудряшова Т.С.

«__» _____ 201__ жыл

БЕКІТЕМІН

Қарағанды қаласы білім

бөлімінің басшысының м.а

_____ Кожаметова Г.Ш.

Бұйрық №

«__» _____ 201__ жыл

«_____»

(бағдарламаның атауы)

факультативтік курсының, қолданбалы курсының, таңдау курсының, элективті курсының (қандай курсты таңдауына байланысты)

БАҒДАРЛАМАСЫ

(__ сынып, __ сағат саны)

20__ - 20__ жыл

Құрастырған

_____ Математика пәнінің мұғалімі

Қарағанды қаласы

(оқу бағдарламасының ішкі титулдық бетінің үлгісі)

Авторы:

Қала/аудан _____ № _____ ЖББОМ _____ пәнінің мұғалімі
_____ аты-жөні
қолы

Пікір жазушылар:

Аты-жөні, мекеменің атауы, ондағы лауазымы, ғылыми дәрежесі,
ғылыми атағы (егер болса)

Аты-жөні, мекеменің атауы, ондағы лауазымы, ғылыми дәрежесі,
ғылыми атағы (егер болса)

Білім беру ұйымының Әдістемелік бірлестігімен (кафедра) ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ жыл

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні
қолы

Білім беру ұйымының Әдістемелік кеңесімен ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ жыл

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні
қолы

Гимназиялардың және лицейлердің 10-11 сыныптарындағы вариативтік және кәсіптік бағдарланған арнайы курстары үшін титулдық беттің безендірілу үлгісі

Білім беру ұйымының атауы

КЕЛІСІЛДІ
Кафедра меңгерушісі

(кафедра атауы)

(ЖОО атауы)

_____ Аты-жөні

(қолы)

«___» _____ 201__ жыл

КЕЛІСІЛДІ
«№99 гимназия» КММ
директоры
_____ Кудряшова Т.С.

«___» _____ 201__ жыл

БЕКІТЕМІН
Қарағанды қаласы білім
бөлімінің басшысының м.а.
_____ Кожухметова Г.Ш.

Бұйрық №

«___» _____ 201__ жыл

«_____»
(бағдарламаның атауы)

вариативтік және кәсіптік бағдарланған арнайы курстарының
(қандай курсты таңдауына байланысты)

БАҒДАРЛАМАСЫ

(___ сынып, ___ сағат саны)

20___ - 20___ жыл

Құрастырған

Математика пәнінің мұғалімі

Қарағанды қаласы

(оқу бағдарламасының ішкі титулдық бетінің үлгісі)

Авторы:

Қала/аудан _____ № _____ ЖББОМ _____ пәнінің мұғалімі
_____ аты-жөні
қолы

Пікір жазушылар:

Аты-жөні, мекеменің атауы, ондағы лауазымы, ғылыми дәрежесі,
ғылыми атағы (егер болса)

Аты-жөні, мекеменің атауы, ондағы лауазымы, ғылыми дәрежесі,
ғылыми атағы (егер болса)

Білім беру ұйымының Әдістемелік бірлестігімен (кафедра) ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ ЖЫЛ

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні
қолы

Білім беру ұйымының Әдістемелік кеңесімен ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ ЖЫЛ

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні
қолы

Аудандық(қалалық) білім бөлімдерінің Әдістемелік кеңесімен ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ ЖЫЛ

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні
қолы

(Облыстық Эксперттік Кеңеске жіберілген авторлық бағдарламалар үшін титулдық бетті безендірудің үлгісі)

Қарағанды облысының білім басқармасы
Қарағанды облысы білім беруді дамытудың оқу-әдістемелік орталығы
Білім беру ұйымының атауы

Келісілді
Қарағанды облысы білім
беруді дамытудың
оқу-әдістемелік орталығының
директоры
_____Қожахметова Г.Ш.
«__» _____ 2016 жыл

Бекітемін
Қарағанды қаласы
«№99 гимназия» КММ
директоры
_____ Аты-жөні
«__» _____ 2016 жыл

«_____»
(бағдарламаның атауы)

вариативтік және кәсіптік бағдарланған арнайы курстарының
(қандай курсты таңдауына байланысты)

БАҒДАРЛАМАСЫ

(__ сынып, __ сағат саны)

20__ - 20__ жыл

Қарағанды қаласы

(Эксперттік Кеңес үшін оқу бағдарламасының ішкі титулдық бетінің үлгісі)

Авторы:

Қала/аудан _____ № _____ ЖББОМ _____ пәнінің мұғалімі
_____ аты-жөні
қолы

Пікір жазушылар:

Аты-жөні, мекеменің атауы, ондағы лауазымы, ғылыми дәрежесі,
ғылыми атағы (егер болса)

Аты-жөні, мекеменің атауы, ондағы лауазымы, ғылыми дәрежесі,
ғылыми атағы (егер болса)

Білім беру ұйымының Әдістемелік кеңесімен ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ ЖЫЛ

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні
қолы

Аудандық(қалалық) білім бөлімдерінің Әдістемелік кеңесімен ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ ЖЫЛ

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні
қолы

Облыстық Эксперттік Кеңеспен ұсынылады

Хаттама № _____ « _____ » _____ 201__ ЖЫЛ

Хатшы:

Лауазымы _____ аты-жөні
қолы

№ п/п	Курс бөлімдерінің атауы	Жалпы сағат саны	Оның ішінде		Өткізілу күні	Оқушылардың өздігінен атқаратын жұмыстары
			Теория	Практика		

Әдебиеттер:

1. ҚР «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы (2015ж.24.11 берілген өзгерістер мен толықтыруларымен).
2. Қазақстан Республикасы Президентінің 2016 жылғы 1 наурыздағы № 205 Жарлығымен Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
3. «Білім берудің тиісті деңгейлерінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012ж. 23тамыздағы №1080 қаулысы (ҚР Үкіметінің 25.04.2015 жылғы №327 Қаулысымен өзгертілген).
4. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 17 қыркүйектегі № 375 бұйрығы. «Жалпы білім беру ұйымдарының (бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру) түрлері бойынша қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы».
5. Самуратова Ж.Б. Методические рекомендации по организации профильного обучения в экспериментальных школах. –Астана, 2006. - 36 с.
6. Сериков В.В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем. - М., 1999.
7. Баранников А.В. Элективные курсы в профильном образовании // Первое сентября, 2004. - №2. – С.1-2.
8. Ермаков Д.С., Рыбкина Т.И. Элективные курсы: требования к разработке и оценка результатов обучения // Профильная школа, 2004. - №3. – С.6-11.
9. Черникова Т.В. Методические рекомендации по разработке и оформлению программ элективных курсов // Профильная школа, 2005. - №5. – С.11-16.

Оглавление	
Введение	29
Порядок разработки и утверждения программы	31
Правила оформления программ.	33
Компоненты учебной программы:	33
Что нужно знать для написания программы	35
Основные клише для пояснительной записки	36
Критерии оценки программы вариативного курса	41
Рекомендации по составлению образовательной программы кружка	41
Заключение	43
Приложение 1	44
Приложение 2	46
Приложение 3	48
Приложение 4	50
Приложение 5	52
Литература:.....	52

Введение

Вариативная часть учебного плана рассматривается в соответствии с государственным общеобязательным стандартом среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования) (далее – Стандарт) разработанным в соответствии со статьей 56 Закона Республики Казахстан от 27 июля 2007 года «Об образовании».

п.4. В Стандарте среднего образования применяются термины, определения и сокращения в соответствии с Законом Республики Казахстан «Об образовании». В дополнение к ним включены следующие термины и их определения:

3) **Вариативный компонент типового учебного плана** - совокупность учебных предметов и курсов, определяемых общеобразовательной организацией с учетом образовательных потребностей и способностей обучающихся.

8) **Вариативная учебная программа** – документ, определяющий по учебному курсу, входящему в вариативный компонент типового учебного плана, содержание и объем знаний, умений и навыков.

п.30. Обязательные учебные программы реализуют базовое содержание среднего образования и определяют требования к подготовке обучающихся соответствующих уровней среднего образования. Вариативные учебные программы реализуют содержание учебных предметов и курсов, входящих в вариативный компонент.

Возможный уровень освоения учебных предметов реализуется по выбору общеобразовательной организации на основе вариативных учебных программ для 5-11 классов.

Ожидания учащихся при выборе вариативных курсов в большинстве случаев будут связаны с достижением некоторых метапредметных результатов (например, с освоением способов анализа информации, способов конструирования сообщения, способов совместной деятельности, навыков решения проблем и т.д.).

А потому ведущее место в обучении следует отвести методам поискового и исследовательского характера, стимулирующим познавательную активность учащихся. Значительной должна быть доля самостоятельной работы с различными источниками учебной информации. При этом главная функция учителя – лидерство, основанное на совместной деятельности, направленной на достижение общей образовательной цели.

Вариативные курсы – курсы по выбору учащихся из школьного или ученического компонента, входящие в состав профиля обучения. Вариативные курсы выполняют три основных **функции**:

1) «надстройки» профильного курса, когда такой дополненный профильный курс становится в полной мере углубленным (а школа /класс/, в котором он изучается, превращается в традиционную школу с углубленным изучением отдельных предметов);

2) развивают содержание одного из базисных курсов, изучение которого осуществляется на минимальном общеобразовательном уровне, что позволяет поддерживать изучение смежных учебных предметов на более глубоком уровне или получить дополнительную подготовку для прохождения итоговой аттестации по выбранному предмету;

3) способствует удовлетворению познавательных интересов в различных областях деятельности человека.

Можно условно выделить следующие **типы** вариативных курсов.

I. Предметные курсы, задача которых - углубление и расширение знаний по предметам, входящих в базисный учебный школы. Примерами таких курсов могут быть: "Измерения физических величин", "Фундаментальные эксперименты в физической науке", "Школьный физический практикум: наблюдение эксперимент, моделирование", "Методы физико-технических исследований", "Как делаются открытия", "Физико-техническое моделирование", "Учимся проектировать на компьютере", "Компьютерное моделирование", "Компьютерная графика", "Дифференциальные уравнения как математические модели реальных процессов", "Математические модели и методы в естествознании и технике", "Основы методологии и методики биоэкологических исследований" и др.

В свою очередь, предметные вариативные курсы можно разделить на несколько групп.

1) Вариативные курсы повышенного уровня, направленные на углубление того или иного учебного предмета, имеющие как тематическое, так и временное согласование с этим учебным предметом. Выбор такого вариативного курса позволит изучить выбранный предмет не на профильном, а на углубленном уровне. В этом случае все разделы углубляются курса более или менее равномерно.

2) Вариативные курсы, в которых углубленно изучаются отдельные разделы основного курса, входящие в обязательную программу данного предмета. Примерами таких курсов из области физики могут быть: "Механика", "Строение и свойства вещества", "Термодинамика", "Волновая оптика", "Специальная теория относительности", "Физика атома и атомного ядра" и др.

3) Вариативные курсы, в которых углубленно изучаются отдельные разделы основного курса, не входящие в обязательную программу данного предмета. Примерами таких курсов из области физики могут быть: "Гидроаэродинамика", "Уравнения Максвелла", "Физика плазмы", "Элементы квантовой механики" и др.

4) Прикладные вариативные курсы, цель которых - знакомство учащихся с важнейшими путями и методами применения знаний на практике, развитие интереса учащихся к современной технике и производству. Приведем возможные примеры таких курсов; "Физика и компьютер", "Курс прикладной физики с изучением основ механизации производства", "Курс прикладной физики на материале автоматики", "Курс прикладной физики на материале

сельскохозяйственного производства", "Техника и окружающая среда", "Химические технологии" и др.

5) Вариативные курсы, посвященные изучению методов познания природы. Примерами таких курсов могут быть: "Измерения физических величин", "Фундаментальные эксперименты в физической науке", "Школьный физический практикум: наблюдение эксперимент, моделирование", "Методы физико-технических исследований", "Как делаются открытия", "Физико-техническое моделирование", "Учимся проектировать на компьютере", "Компьютерное моделирование", "Компьютерная графика", "Дифференциальные уравнения как математические модели реальных процессов", "Математические модели и методы в естествознании и технике", "Основы методологии и методики биоэкологических исследований" и др.

6) Вариативные курсы, посвященные истории предмета, как входящего в учебный план (история физики, биологии, химии, географических открытий), так и не входящего в него (история астрономии, техники, религии и др.).

7) Вариативные курсы, посвященные изучению методов решения задач (математических, физических, химических, биологических и т.д.), составлению и решению задач на основе физического, химического, биологического эксперимента.

II. Межпредметные вариативные курсы, цель которых - интеграция знаний учащихся о природе и обществе. Примерами таких курсов естественнонаучного профиля могут быть: "Основы космонавтики", "Физика Космоса", "Элементы астрофизики", "Естествознание", "Элементы биофизики", "Элементы химической физики", "Биохимическая физика" и др.

III. Вариативные курсы по предметам, не входящим в типовой учебный план. Это курсы, посвященные психологическим, социальным, психологическим культурологическим, искусствоведческим проблемам. Приведем примеры таких курсов: "Введение в современные социальные проблемы", "Психология человека и человеческого общества", "Эффективное поведение в конфликте", "География человеческих перспектив", "На перекрестке двух культур (немецкой)", "Intercultural Issues (пособие по межкультурной коммуникации)", "Условия успешной коммуникации", "Искусство анализа художественного текста", "Русский язык в диалоге культур", "Информационная культура и сетевой этикет школьника", "Основы журналистского мастерства", "Основы дизайна", "Проблемы экологии", "Вопросы менеджмента и маркетинга" и др.

Порядок разработки и утверждения программы

Программа составляется учителем-предметником на учебный год или ступень обучения (параллель классов, начальные классы, классы среднего звена, старшие классы). Сквозная программа составляется одна на всю ступень обучения.

Программа должна получить рецензию учителя высшей категории или преподавателя ВУЗа и пройти защиту на заседании научно-методического совета школы на предмет целесообразности введения, актуальности, новизны, а

также соответствия общим требованиям, учебному плану, годовому календарному графику организации образования, его целям и задачам.

Для всех параллелей классов общеобразовательных школ:

При соответствии программы установленным требованиям она согласовывается с заместителем директора по научно-методической работе (в случае, если эта должность не предусмотрена штатным расписанием - заместителем директора по учебно-воспитательной работе) и утверждается приказом директора школы. При этом на титульном листе рабочей программы ставятся соответствующие грифы о согласовании с заместителем директора по НМР и утверждении программы директором.

Для профильных классов гимназий и лицеев (10-11 классы)

п. 40. Учебные программы прикладных курсов и курсов по выбору, реализующих вариативный компонент типового учебного плана, утверждаются местным исполнительным органом в области образования.

В соответствии с Приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 17 сентября 2013 года № 375 « Об утверждении Типовых правил деятельности по видам общеобразовательных организаций (начального, основного среднего и общего среднего образования)»

Приложение 2 п. 27, 29:

Учебные программы вариативных и профессионально ориентированных спецкурсов гимназий и лицеев согласовываются с соответствующими кафедрами вузов.

Гимназический и лицейский компонент обеспечиваются:

1) индивидуальным выбором каждой гимназией профилей обучения, индивидуальной программой развития, использованием инновационных методик и технологий обучения;

2) введением новых учебных программ, профильных предметов для реализации дополнительных образовательных программ, отвечающих целям и задачам гимназии.

При утверждении авторской программы на областном Экспертном совете необходимо представить рецензию преподавателя ВУЗа и протокол согласования с методическим советом районного/городского отдела образования.

При несоответствии программы установленным требованиям заместитель директора по НМР накладывает резолюцию о необходимости доработки с указанием конкретного срока.

Программа на следующий учебный год должна быть представлена на согласование заместителю директора по НМР до 30 мая и утверждена директором школы до 1 сентября.

Программа хранится у педагогического работника ведущего образовательную деятельность по этой программе и заместителя директора по НМР (копия) в течение срока действия

Срок действия утвержденной программы – 3 года. Программа вариативного курса по ступеням обучения – до окончания срока действия (5-9 класс – действие 5 лет; 10-11 класс – действие 2 года)

В течение учебного года допускается корректировка программы, которая может быть отражена как в самой программе, так и в отдельном документе с указанием причин корректировки

Программа оформляется учителем-предметником в электронном и бумажном вариантах.

На рассмотрение Экспертного Совета принимаются лишь авторские и значимые для инновационного развития образования области учебные программы.

1) Учебные программы, представляющие собой комбинацию, интеграцию известных элементов в разных сочетаниях, приводящие к новому качеству принимаются на экспертизу методическим кабинетом при наличии положительных рецензий педагогов организации образования и утверждаются руководителем отдела образования.

2) Учебные программы, представляющие собой модификацию, модернизацию, восстановление утраченного, но уже известного приёма, технологии, содержания и т.д. проходят экспертизу в методическом объединении и утверждаются руководителем организации образования.

Материалы организаций образования принимаются и регистрируются ответственным секретарем за месяц до заседания Экспертного Совета по заявлению их первых руководителей в бумажном и электронном вариантах, в 3-х экземплярах.

Авторские учебные принимаются на экспертизу Экспертным Советом при наличии двух положительных рецензий (педагогов организации образования, заведующих методических кабинетов отдела образования) и выписки из протокола методических советов организации образования

Правила оформления программ.

Программы вариативных курсов (факультативов) ненамного отличаются от программ обязательных предметов.

Компоненты учебной программы:

Программа вариативного курса должна включать следующие структурные элементы:

- титульный лист;
- рецензию учителя высшей категории или преподавателя ВУЗа;
- пояснительную записку;
- содержание изучаемого курса;
- учебно-тематический план;
- литературу;
- методические рекомендации;
- приложение (контрольно-диагностические материалы).

.

Титульный лист включает:

- наименование образовательного учреждения;
- сведения о том, где, когда и кем утверждена программа;
- название вариативного курса;
- класс, на который рассчитана программа;
- ФИО, должность автора (авторов) программы;
- название населенного пункта;
- год разработки программы.

Пример оформления титульного листа для всех параллелей классов общеобразовательных школ (кроме 10-11 классов гимназий и лицеев) представлен в **Приложении 1**.

Пример оформления титульного листа для прикладных курсов и курсов по выбору, реализующих вариативный компонент типового учебного плана 10-11 классов гимназий и лицеев представлен в **Приложении 2**.

Пример оформления титульного листа для вариативных и профессионально ориентированных спецкурсов 10-11 классов гимназий и лицеев представлен в **Приложении 3**.

Пример оформления титульного листа для авторских программ, направляемых на областной Экспертный Совет представлен в **Приложении 4**.

Согласно образцу оформляется и обратная сторона листа.

Пояснительная записка включает:

- концепция, обоснование необходимости введения данного курса в школе;

- указание на место и роль курса в профильном обучении (важно показать, каково место курса в соотношении как с общеобразовательными, так и с профильными предметами: какие межпредметные связи реализуются при изучении элективных курсов, какие общеучебные и профильные умения и навыки при этом развиваются, каким образом создаются условия для активизации познавательного интереса учащихся, профессионального самоопределения);

- цель и задачи вариативного курса (цель курса – для чего он изучается, какие потребности субъектов образовательного процесса удовлетворяет: учащихся, учителей, школьного сообщества, общества; задача курса – что необходимо для достижения целей);

- сроки реализации программы (продолжительность обучения, этапы);

- основные принципы отбора и структурирования материала;

- методы, формы обучения, режим занятий (результат изучения вариативного курса – это ответ на вопрос: какие знания, умения, навыки, необходимые для построения индивидуальной образовательной программы в школе и успешной профессиональной карьеры по ее окончании, будут получены, какие виды деятельности будут освоены, какие ценности будут предложены для усвоения);

- предполагаемые результаты;

- инструментарий для оценивания результатов.

Содержание изучаемого курса

- включает перечень тем и их реферативное описание

Учебно-тематический план включает:

- перечень разделов, тем;
- количество часов на изучение каждой темы;
- дата проведения
- вид занятий. (см. Приложение 5)

Литература

- включает список литературы, а также других видов учебно-методических материалов и пособий, необходимых для изучения курса как для учителя, так и для учащихся.

Методические рекомендации включают

- основные содержательные компоненты по каждому разделу или теме;
- описание приемов и средств организации учебно-воспитательного процесса, форм проведения занятий;
- дидактические материалы.

Приложение включает:

- разработанные критерии оценки эффективности курса;
- контрольно-диагностические материалы, темы проектных и исследовательских работ, темы эссе и т.д..

Что нужно знать для написания программы

Цель(-и) программы

Цель программы должна отражать запросы учащихся, родителей и местных сообществ на результаты освоения обязательного предмета или обязательного предмет по выбору. Цель не может отражать запросы, предъявленные к условиям оказания образовательных услуг.

Цель курса показывает, что должен сделать педагог, работающий по программе. При определении цели программы должны быть использованы ответственные формулировки (например, «научить», «сформировать», «передать технологию» и т.п.); безответственные формулировки (например, «способствовать», «создать условия для...») недопустимы.

В помощь составителю учебной программы:

1. Вопросы, которые должна раскрывать представленная программа:
 - Почему возникла потребность в создании иной, новой учебной программы?

- На основании чего создана предлагаемая программа? (т.е. на основе только собственных подходов или модернизации существующих).
- В чем отличие разработанной программы от существующих, в чем ее особенность и оригинальность?
- Обеспечивает ли реализация предложенной программы обязательные требования Государственного образовательного стандарта?
- Какие конкретно новые результаты будут достигнуты при работе по данной программе?
- За счет какой ориентации, направленности содержания программы предлагается обеспечить достижение желаемых высоких и новых результатов?
- Какие особые трудности возможны при реализации новой программы и как предполагается их преодолевать, предупреждать, компенсировать?
- Сопровождается ли данная программа другими компонентами учебно-методического комплекса? (т.е. соответствующие учебные пособия, методические разработки, задачки и т.п.)
- Какие педагогические технологии, формы организации занятий, методы, приемы, средства обучения оптимальны для реализации данной программы? Готовы ли разработчики программы к эффективному применению?
- Как предполагается осуществить опытно-экспериментальную проверку предлагаемой инновационной программы в школе (т.е. имеются в виду разработанные системы контроля, срезов заданий и проверочных работ, а также тестов).
- Критерии количественной и качественной оценки результатов обучения.

Основные клише для пояснительной записки

Аспекты содержания первого блока	Маркеры (клише)
1. Актуальность разработки курса	<ul style="list-style-type: none"> · Актуальность данной проблемы возрастает в связи с ... · В настоящее время к числу наиболее актуальных вопросов образования... относятся... · В связи с... большое значение приобрела проблема ... · Интерес к вопросам обучения... обусловлен... · Огромную важность в непрерывном образовании личности приобретают вопросы...
2. Причины введения учебной дисциплины (курса, факультатива)	<ul style="list-style-type: none"> · Необходимость введения... обусловлена несоответствием действующих... и требований... · Причины введения... заключаются в существующих противоречиях образовательного процесса таких, как... · Необходимо отметить, что существующий учебный процесс характеризуется рассогласованием между необходимостью... и недостаточной... · Введение..., как вариативной части учебного плана ОУ,

	обусловлено тем, что...
3. Особенности программного материала	<ul style="list-style-type: none"> · Специфика данной учебной дисциплины обусловлена... · Особенность изучаемого курса состоит в... · Программа... ориентирована на применение широкого · Отличительными чертами данной программы являются... · Особый акцент в программе сделан на использование ..., что является очевидным признаком соответствия современным требованиям к организации учебного процесса. · Предлагаемая программа является... Она построена на основе... · Нами переработаны авторские материалы, являющиеся основанием данной учебной программы. · Базой данного курса являются программы
4. Роль и место дисциплины (курса, факультатива)	<ul style="list-style-type: none"> · Курс входит в число дисциплин, включенных в учебный план... · Особое место данного курса обусловлено... в структуре учебного плана ОУ. · Изучение данного курса тесно связано с такими дисциплинами, как... · Факультатив тесно связан и опирается на такие ранее изученные дисциплины, как...
5. Адресат	<ul style="list-style-type: none"> · Программа адресована..., а также может быть частично использована в... классах. · Курс рекомендован учащимся... · Программа рассчитана на обучение...
7. Требования к знаниям и умениям обучающихся.	<ul style="list-style-type: none"> · В результате прохождения программного материала обучающийся имеет представление о: · · · знает: · · · умеет: · · · владеет: · · · В результате изучения курса обучающийся должен знать основные понятия..., этапы развития..., принципы организации...; понимать вопросы...; уметь использовать..., применять способы..., решать ..., проводить..., пользоваться..., владеть культурой...

8. Целевая установка	<ul style="list-style-type: none"> · В соответствии с этим, целью прохождения настоящего курса является... (содействие формированию..., создание условий для..., ознакомление с..., формирование целостного представления...). · Данный курс преследует цель... · Данная программа имеет цель... · В ходе ее достижения решаются задачи: · формировать систему...; · совершенствовать умения...; · развивать творческий подход к...; · создать основу для понимания... (скоординировать ..., определить..., упорядочить..., систематизировать..., углубить понимание...). · Достижение поставленной цели связывается с решением следующих задач: ... · Основные задачи программы заключаются в следующем: ·
9. Структура программы	<ul style="list-style-type: none"> · Графическая форма представления курса в виде взаимосвязанных блоков (или модулей) в соответствии с логикой поставленных задач. · В структуре изучаемой программы выделяются следующие основные разделы: · «»; · «»; · В курсе освещаются следующие темы (разделы, вопросы, проблемы): ... · Программа... включает следующие разделы: ...
10. Формы организации учебного процесса	<ul style="list-style-type: none"> · Программа предусматривает проведение традиционных уроков, чтение установочных лекций (проведение экскурсий, лабораторных, практических занятий, семинаров, обобщающих уроков, диспутов и др.).
11. Взаимосвязь коллективной (аудиторной) и самостоятельной работы обучаемых.	<ul style="list-style-type: none"> · Особое место в овладении данным курсом отводится самостоятельной работе по... · При изучении курса для обучаемых предусмотрены большие возможности для самостоятельной работы... · Освоение курса предполагает, помимо посещения коллективных занятий (уроки, лекции и др.), выполнение внеурочных (домашних) заданий по ... · В ходе прохождения программы обучающиеся посещают урочные и лекционные занятия, участвуют в семинарах..., занимаются индивидуально...
12. Итоговый контроль	<ul style="list-style-type: none"> · Курс завершается зачетом в... четверти (полугодии). При этом к зачету обучающийся должен представить..., продемонстрировать..., провести..., показать...

	<ul style="list-style-type: none"> · Зачетные требования сводятся к следующему: ... · Обязательным условием допуска ученика к зачету является выполнение... и представление...
13. Объем и сроки изучения	<ul style="list-style-type: none"> · Программа... общим объемом... часов изучается в течение... четверти (полугодия). · Курс рассчитан на... часа лекционно-практических занятий в... классе.

Планируемые образовательные результаты

Планируемые результаты обучения должны конкретизировать цель(-и) курса. Они должны состоять из одной или нескольких легко вычленимых и автономно проверяемых единиц содержания. Достаточной считается детализация планируемых образовательных результатов, при которой каждый результат отличается от остальных и существует возможность зафиксировать факт достижения каждого планируемого результата посредством педагогического измерения.

Планируемый образовательный результат включается в программу только в том случае, если его достижение может быть проверено средствами педагогической диагностики.

Описание способа(-ов) оценки планируемых результатов

Пояснительная записка должна задавать предполагаемые формы контроля и критерии оценки планируемых образовательных результатов. Должно быть приведено краткое обоснование их адекватности запланированным результатам.

При планировании содержания обучения в рамках темы следует выделять то содержание, которое будет отнесено на самостоятельную работу учащихся (если таковая предполагается в процессе освоения программы), в том числе с использованием ИКТ. Виды самостоятельной работы учащихся регламентируются; указывается, обеспечивается ли на каком-либо этапе работы сопровождение деятельности учащегося работой консультанта и/или тьютора

Определение критериев, позволяющих оценить успешность освоения программы курса -указать, какие именно виды и формы контроля (устный, письменный, взаимно - и самоконтроль; выполнение проекта, зачет, портфолио-оценка и т.д.) учитель планирует использовать для оценки знаний учащихся и каковы критерии оценки.

Например,

- какие именно промежуточные задания необходимо выполнить для получения зачета;
- назвать темы проектов, рефератов и порядок их защиты и др.;

Например, зачетная форма оценки достижений учащихся предполагает учитывать посещаемость занятий, написание докладов и рефератов, выступления на семинарах, круглых столах, мини-конференциях, результаты выполнения творческих заданий и исследовательских работ, проявление активности при решении учебных задач.

При этом возможны следующие критерии оценок:

- незачет: – посещено менее 50% занятий;
зачет: – посещено 50–100% занятий;
– выполнено творческое задание;
– есть выступление на семинаре, конференции и т.п.;
– активность эпизодически;
– проявляется активность.

Содержание программы курса можно оформить так, как оно оформляется в программах обязательных предметов.

Пример (из учебной программы элективного курса «Ступени самопознания», разработчик Евдокимова И. В.)

Мое здоровье и мой имидж (3 часа)

Наш физический образ. Самопрезентация. Темперамент и характер человека. Четыре типа темперамента: сангвиник, холерик, флегматик, меланхолик. Воспитание личности через "воспитание" темперамента. Что такое черта характера. Наиболее важные свойства характера. Формирование характера.

Форма проведения занятия: лекция, диагностическое тестирование, мотивационный и рефлексивный диалоги, дискуссия "Первое впечатление", направленная беседа.

Понятия, проблемы: доминирующий тип темперамента, моральный выбор, ценностные ориентации.

Пример **оформления календарно-тематического плана** приведен в Приложении 2.

Перечень рекомендуемой литературы для учителя и ученика – в данном разделе дается, по сути, два списка литературы, некоторые пункты которых могут повторяться. Так, если имеется учебник, который в работе используется и педагогом, и учениками, наименование учебника указывается в каждом списке. Библиографическое описание электронных ресурсов: общие требования и правила составления». С требованиями вышеназванных стандартов можно ознакомиться в школьных библиотеках.

Список литературы составляется в алфавите авторов или названий, книги нумеруются, начиная с 1. Если, кроме книг, используются статьи из СМИ, компьютерные диски, публикации в сети Интернет, они также подлежат описанию в списке литературы.

Пример:

Методические пособия:

1. А. Г. Мордкович и др. Алгебра и начала анализа. Часть 2. Задачник. - М.: Мнемозина, 2007 г.
2. Горский Д., Ивин А.А. Краткий словарь по физкультуре. - М.: Просвещение, 2006 г..

Критерии оценки программы вариативного курса (могут быть использованы для составления рецензии)

1. **Степень новизны для учащихся.** Программа включает материал, не содержащийся в базовых программах.

2. **Мотивирующий потенциал программы.** Программа имеет содержание, вызывающее интерес у учащихся.

3. **Развивающий потенциал программы.** Содержание программы способствует интеллектуальному, творческому, эмоциональному развитию школьников, предполагает широкое использование методов активного обучения.

4. Полнота и завершенность содержательных линий программы в соответствии с поставленными целями.

5. **Связность и систематичность изложенного материала.** Содержание построено таким образом, что изучение всех последующих тем обеспечивается предыдущими или знаниями базовых курсов; между частными и общими знаниями прослеживаются связи

6. **Методы обучения.** Программа основывается преимущественно на методах активного обучения (проектных, исследовательских, игровых и т.д.)

7. **Степень контролируемости.** В программе конкретно определены ожидаемые результаты обучения и методы проверки их достижимости.

8. **Реалистичность с точки зрения ресурсов.** Программа реалистична с точки зрения использования учебно-методических и материально-технических средств, кадровых возможностей школы.

9. **Формальная структура программы.** Наличие в программе необходимых разделов: пояснительной записки (с обязательным целеполаганием), основного (тематического) содержания, ожидаемых результатов обучения, списка литературы.

Рекомендации по составлению образовательной программы кружка

Пояснительная записка – компонент, часть программы, в которой обозначены основы организации процесса обучения какому-либо курсу, предмету.

Цели и задачи программы должны быть научно и педагогически обоснованы, социально и личностно значимы, способствовать прогнозированию результатов реализации программы. Задачи должны не повторять цели, а раскрывать, конкретизировать их.

В пояснительной записке кратко обосновывается актуальность данной программы, ее отличительные особенности от уже существующих программ. Необходимо также назвать возраст детей, участвующих в реализации данной программы, продолжительность (сроки) ее реализации, этапы, формы и режим учебных занятий.

Цель – заранее запрограммированный результат, который человек должен получить в будущем в процессе осуществления той или иной деятельности.

Цель образовательной программы – запрограммированный педагогом конечный результат, который должен быть им и учащимися достигнут в конце курса обучения (учебного года).

Задача – путь достижения цели. Задачи, которые решает педагог, складываются из 3-х аспектов: познавательного, развивающего и воспитательного.

Познавательный – основной и определяющий аспект. Он складывается из выполнения ряда требований: учить и научить каждого учащегося добывать самостоятельно знания, показать учащимся, что они должны делать, чтобы научиться тому, чему их учат; формировать умения и навыки, то, что учащийся должен познать, уметь в результате работы.

Развивающий аспект складывается из нескольких блоков: речевое развитие, развитие мышления, развитие сенсорной сферы, развитие двигательной сферы. В качестве *развивающих задач* можно предусмотреть развитие у воспитанников речи, внимания, формирования умения рационально запоминать учебный материал, умения сравнивать, сопоставлять, анализировать, выделять главное, делать самостоятельно выводы и обобщения, планировать свою работу, осуществлять ее в должном темпе, применять доступные приемы самоконтроля; развитие глазомера, ориентировки в пространстве, точности выполнения заданий, упражнений, элементов; развитие мелкой моторики, формирование умения управлять своими двигательными действиями и др.

Воспитывающий аспект должен предусматривать формирование и развитие волевых, нравственных, трудовых, эстетических, патриотических, гражданских, экологических и других качеств личности учащегося. Он должен быть направлен на воспитание правильного отношения к общечеловеческим ценностям, высокого чувства гражданского долга.

!!! Если образовательная программа кружка рассчитана на несколько лет обучения, то задачи ставятся на каждый год обучения в соответствии с возрастными особенностями.

Организационные условия реализации программы

В этом разделе необходимо указать:

- особенности группы детей (возраст, уровень развития и образования, круг интересов и т. д.);
- общее количество часов;
- периодичность и продолжительность занятий;
- нормы наполняемости группы;
- организационные формы (групповая, мелкогрупповая, индивидуальная), необходимо аргументировать выбранную организационную форму;
- ресурсное обеспечение (материально-техническое).

Содержание программы – основная часть документа, в которой раскрывается содержание курса, приводится краткое изложение разделов программы согласно учебно-тематическому плану с указанием видов практической работы.

Основное содержание программы излагается в лаконичной форме и логической последовательности по направлениям: содержание учебного материала (разделов), виды образовательной деятельности, ожидаемые результаты, механизм их достижения, система оценки.

Здесь же после перечисления видов практических упражнений, работ в каждом разделе можно указать, какие умения и навыки необходимо сформировать у воспитанников при изучении этого раздела.

Учебно-тематический план представляет собой таблицу с перечислением основных разделов курса, в той последовательности, в которой они будут изучаться. (Приложение 2) Здесь указывается также количество часов в год ____, занятия кружка проводятся ____ в неделю, продолжительность занятия - ____.

Литература

При оформлении **списка используемой литературы** не стоит ограничиваться 3-4 источниками. Цель этого раздела – показать уровень теоретической подготовки педагога, его владение всеми необходимыми знаниями: педагогическими, методическими, психологическими.

Заключение

При изучении вариативных курсов наиболее наглядно проявляется тенденция развития современного образования, заключающаяся в том, что "усвоение предметного материала обучения из цели становится средством такого эмоционального, социального и интеллектуального развития ребенка, которое обеспечивает переход от обучения к самообразованию" (Образовательный процесс в начальной, основной и старшей школе. Рекомендации по организации опытно-экспериментальной работы).

Название организации образования

РАССМОТРЕНО
на заседании методического
объединения
Протокол № ____ от _____
руководитель методического
объединения
_____ ФИО

СОГЛАСОВАНО
заместитель директора
по НМР
_____ ФИО
«____» _____ 201__ г.

УТВЕРЖДАЮ
Директор
КГУ «Гимназия №99»
_____ Кудряшова Т.С.
Приказ № ____ от _____

ПРОГРАММА

факультативного курса, курса предпрофильной подготовки, элективного
курса (*какого именно*)

«_____»
название программы

(____ класс, ____ часа)
20____ - 20____ год

Разработана

учителем математики

г. Караганда

(Образец оборотной стороны титульного листа учебных программ)

Автор:

Учитель _____ (предмет)

СШ № __ город/район _____ ФИО
подпись

Рецензенты:

ФИО, должность с указанием наименования организации,
учёной степени, учёного звания (при наличии)

ФИО, должность с указанием наименования организации,
учёной степени, учёного звания (при наличии)

Рекомендовано Методическим объединением (кафедрой) организации образования

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО.
подпись

Рекомендовано Методическим Советом организации образования

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО
подпись

Приложение 2

образец оформления титульного листа прикладных курсов и курсов по выбору, реализующих вариативный компонент типового учебного плана 10-11 классов для гимназий и лицеев

Название организации образования

СОГЛАСОВАНО

заместитель директора
по НМР

ФИО

«__» _____ 201__ г.

СОГЛАСОВАНО

Директор
КГУ «Гимназия №99»

_____ Кудряшова Т.С.

«__» _____ 20__ год

УТВЕРЖДАЮ

И.о.руководителя _____ отдела
образования города Караганды

_____ Кожахметова Г.Ш.

Приказ № _____ от _____

ПРОГРАММА

факультативного курса, курса предпрофильной подготовки, элективного
курса (*какого именно*)

« _____ »

название программы

(_____ класс, _____ часа)

20__ - 20__ год

Разработана

учителем математики

г. Караганда

(Образец оборотной стороны титульного листа учебных программ)

Автор:

Учитель _____ (предмет)

СШ № __ город/район _____ ФИО
подпись

Рецензенты:

ФИО, должность с указанием наименования организации,
учёной степени, учёного звания (при наличии)

ФИО, должность с указанием наименования организации,
учёной степени, учёного звания (при наличии)

Рекомендовано Методическим объединением (кафедрой) организации образования

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО.
подпись

Рекомендовано Методическим Советом организации образования

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО
подпись

Приложение 3

образец оформления титульного листа для вариативных и профессионально ориентированных спецкурсов 10-11 классов гимназий и лицеев

Название организации образования

СОГЛАСОВАНО

Заведующий кафедрой

(наименование кафедры)

(наименование ВУЗа)

_____ ФИО

(подпись)

«__» _____ 20__ год

СОГЛАСОВАНО

Директор

КГУ «Гимназия №99»

_____ Кудряшова Т.С.

«__» _____ 20__ год

УТВЕРЖДАЮ

И.о.руководителя _____ отдела
образования города Караганды

_____ Кожаметова Г.Ш.

Приказ № _____ от _____

ПРОГРАММА

вариативного, профессионально ориентированного спецкурса
(какого именно)

« _____ »

название программы

(_____ класс, _____ часа)

20__ - 20__ год

Разработана

учителем математики

г. Караганда

(Образец оборотной стороны титульного листа учебных программ)

Автор:

Учитель _____ (предмет)

СШ № __ город/район _____ ФИО
подпись

Рецензенты:

ФИО, должность с указанием наименования организации,
учёной степени, учёного звания (при наличии)

ФИО, должность с указанием наименования организации,
учёной степени, учёного звания (при наличии)

Рекомендовано Методическим объединением (кафедрой) организации образования

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО.
подпись

Рекомендовано Методическим Советом организации образования

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО
подпись

Рекомендовано Методическим Советом рай (гор) ОО

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО
подпись

Приложение 4

(Образец оформления титульного листа учебных программ для экспертного Совета)

Управление образования Карагандинской области
Учебно-методический центр развития образования Карагандинской области
Наименование организации образования

Согласовано
Директор
учебно - методического центра
развития образования
Карагандинской области
_____ Кожухметова Г.Ш.
«__» _____ 20__ год

СОГЛАСОВАНО
Директор
КГУ «Гимназия №99»
_____ Кудряшова Т.С.
«__» _____ 20__ год

ПРОГРАММА
вариативного, профессионально ориентированного спецкурса
(какого именно)

«_____»

название программы

(__ класс, __ часа)

20__ - 20__ год

г. Караганда

(Образец оборотной стороны титульного листа учебных программ для экспертного Совета)

Автор:

Учитель биологии и экологии

СШ № __ г.Караганды _____ ФИО
подпись

Рецензенты:

ФИО, должность с указанием наименования организации,
учёной степени, учёного звания (при наличии)

ФИО, должность с указанием наименования организации,
учёной степени, учёного звания (при наличии)

Рекомендовано Методическим Советом организации образования

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО.
подпись

Рекомендовано Методическим Советом рай (гор) ОО

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО
подпись

Рекомендовано Областным Экспертным Советом

Протокол № _____ от « ____ » _____ 201__ г

Секретарь:

Должность _____ ФИО
подпись

№ п/п	Наименование разделов курса	Всего часов	Из них		Дата проведения	Самостоятельная работа учащегося
			Теория	Практика		

Литература:

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании». – Астана, Акорда, 27 июля 2007 года. №319-III ЗРК. (с изменениями и дополнениями по состоянию на 24.11.2015 г.),

2. Указ Президента Республики Казахстан от 1 марта 2016 года № 205 Об утверждении Государственной программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы

3. Государственный общеобязательный стандарт среднего (начального, основного среднего, общего среднего) образования, утвержденный постановлением Правительства РК от 23 августа 2012 года №1080;

4. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 17 сентября 2013 года № 375 « Об утверждении Типовых правил деятельности по видам общеобразовательных организаций (начального, основного среднего и общего среднего образования)»

5. Самуратова Ж.Б. Методические рекомендации по организации профильного обучения в экспериментальных школах. –Астана, 2006. - 36 с.

6. Сериков В.В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем. - М., 1999.

7. Баранников А.В. Элективные курсы в профильном образовании // Первое сентября, 2004. - №2. – С.1-2.

8. Ермаков Д.С., Рыбкина Т.И. Элективные курсы: требования к разработке и оценка результатов обучения // Профильная школа, 2004. - №3. – С.6-11.

9. Черникова Т.В. Методические рекомендации по разработке и оформлению программ элективных курсов // Профильная школа, 2005. - №5. – С.11-16.

